

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 5.

V Celovcu 1. aprila 1869.

Leto I.

Amerika,

ali

povsod dobro — doma najbolje.

(Povest za prosto ljudstvo; po poljščini predelal Andrejčekov Jože.)

IV. Pogovori v krčmi.

(Dalje.)

Valentin je menil iti najprej v krčmo, pa brž je spremenil svoj sklep, ko je zaslišal glas zvoná, ki je vabil k sv. maši. Spomnil se je pogovora: „Kdor je z Bogom, njega tudi Bog ne zapusti.“ Odpravil se je k službi božje, da bi dal hvalo Najvikšemu, da bi se mu zahvalil za srečno vrnitev v domovino. Z veseljem je pozdravljaval Valentin Mlakar staro svetišče, v katerem so molili njegovi prededje in o katerem je prejel sv. krst. Prišel v cerkev, padel je na kolena ter molil goreče; molitev njegova pa se je povzdignila pred prestol Najvišega, kakor duhteči dar hvaležnega, skesanega srca, hrepenčega po nebeški domovini.

O čudovita moč molitve! Nesrečni oni, ki ne moli, ali pa ne zná moliti. Molitev je pogovor z Bogom, in še več, nego pogovor, — združitev je z našim Očetom v nebesih, najboljšo sredstvo doseči svojo popolnost — molitev lajša trpljenje na zemlji, molitev nas povzdiga z zemskega dola pred sedež Vsegamogočnega.

Valentin je molil spokorno, molil iz globočine srcá in duše, in ne samo z ustmi, kakor mnogi ljudje; prosil je neprenehoma usmiljenja — in Bog se ga je usmilil, kajti Bog je tako doberljiv in ljubezniv proti svojim otrokom, da jim vedno odpušča, če se le zopet pobjesajo, in vselej usliši njihovo molitev, ker ona nam pomaga k večnemu izveličanju, k našemu časnemu in večnemu blagru.

Potolažen na duši, odpravi se Valentin v krčmo. Cerkev in krčma, kakov razloček, pa vendar kako pogostoma podkopuje krčma blagi vpliv cerkve! Pa o tem govoriti, ni naš namen.

Valentin, prišel v tuhinjsko krčmo, pozdravi prijazno ter se vsede v kot pri durih. Komaj so mu ozdravili pričujoči, tako so bili vtopljeni v pogovore in vino.

Krčmar, majhen možiček, točil je pridno in črtal s kredo na stare, okajene duri — vaščanje pa so popivali težko prisluženi denar, ter se pogovarjali o — Ameriki. Tudi ti tedaj so se menili o Ameriki, o Ameriki, kamor so sklenili preseliti se.

„Hudimanska reč ti!“ pravi Jernej Kosmač, „pusto, pusto življenje je pri naš! Človek dela, kakor živina, pa se vendar nikjer nič ne pozná. Šembrano je žalostna naša osoda — tu ne vémo kaj početi, treba bo iti v Ameriko.“

„Ko bi kaj zaslužka bilo,“ oglasi se Korparjev Jaka, „ali ljudi je sedaj toliko, da vse mrgoli, drug drugemu kruh spodjedajo. Prej sem si pri drvih v planini toliko prislužil, da sem lahko preredit ženo in

otroke, sedaj pa ni nič. Lakote bom moral poginiti, če ne grem v Ameriko.“

„Kaj zaslužek,“ ugovarja Rožanec, majhen možiček, „Ko bi le toliko davkov ne bilo! Vsak dan pride kaka nemarnost od gosposke: sedaj je treba plačati „fronke“, zdaj več, zdaj priklado, hišni davek in Bog vé, kaj si še vse izmišljuje gospôda, da bi nas bolj oskubla. Letine so slabe, nič skoraj ne pridelamo, davek pa vedno več, kam bomo pa prišli, Bog pomagaj? Kar naravnost v Ameriko bi šel, ko bi le toliko denarja imel; tam bijo že kako previl.“

„In pa jaz“, oglasi se naglo že precej starikavi mož Pratkár, „koliko sem moral pa že jaz plačati. — Gospôda odira brez milosti. Ne davno, kakor veste, umrla mi je žena in meni je zapustila posestvo, ki je bilo prej njeno. Jaz sem dal to reč na-se prepisati, in kaj pravite k temu — trideset poštenih, krvavo pridobljenih goldinarjev moral sem plačati za tisti kos popirja. Jokal sem se skoraj, ko sem štel denar na mizo, škriči pa so se smejali. Se vé da, oni se lahko smejo, ki ne vedó, kako se denar služi, meni pa je drugače, na vsak krajcar moram gledati, kako bi ga obrnil, da bi mi bolj prav prišel. Dobro nas deró, dobro in večkrat sem že mislil, da bi jo potegnil v Ameriko. Daniel Fuchs, ta-le skopuh gori v gradu, saj ga poznate, pravil mi je, da ondi ni preslaba.“

„Pa tudi to je res,“ jezil se je zopet drugi gost, Gregec, kteremu so sploh rekli zavoljo njegovega rudečega obraza „Krvavec“, „da pri nas dan današnji človeka za vsako neumnost zapirajo v ječo. Kaj sem jim jaz storil, da so me vtekli v lukinjo štiri tedne in potem še pol leta? Dobro jim se bo še utepalo vse to, ker so mi storili takovo krivico, vse naj“ tu je začel razgrajati, da si še vsega napisati ne upamo. „Tudi jaz pojdem v Ameriko, tam bo več prostosti, in za vsako neumnost tudi ne kaznujejo in zapirajo v ječe.“

„Tako-le je le, ljubi moj Gregec,“ pravi na to župan Lazar, ki je ravno kar prišel v krčmo po nekovich opravkih. Ta mož je bil vsega spoštovanja vreden, nikdar ni posedal po krčmah in popival. „Veš, pravica mora biti na svetu. Potolkel si bil Franckevega Jaka, zato je si moral sedeti štiri tedne. Potem si prestopil sedmo božjo zapoved, in to ne prvič, zato je ni čuda, da te kaznujejo.“

„Prav je, prav — tatove je treba kaznovati,“ djali so vsi, „sicer nam vse pokradejo.“

„Kaj, jaz tat?“ — hudoval se je krvavi Gregec, „Jaz kedaj kradel? kje? Tiste sekire na farovškem dvorišču nisem ukradel, ampak našel. Da sem nekoliko drv v gozdu vzel, to ni nikomur nič mar, kajti gozd je Bog za vse stvaril. Po kakej pravici ima grajščinski sam gozd v pestéh, mi pa ne? Je-li to pravica? In da sem tiste vrbe za cesto posekal, za kar ste me vi oče župan tožili, Bog vam grehe odpusti, je-li to kaj hudega? Drva rasto za vse. In da nisem hotel plačati

krivemu Jurčku žganja, zato ker ni bilo za nič, to tudi ni nič tacega, kajti Jurček je neveren človek, nikdar ne gré v cerkev, zato ga je pa Bog kaznoval, da je ves pokvečen. Nemara, da je celó Jud, Judje so pa Kristusa križali. Moj Bog, kje je pravica, sodnija me kaznuje in v ječo zapira, sedaj pa me še vi objedate, dá, dá! v Ameriko pojdem, med tako nehvaležnimi ljudmi nočem več živeti.“

„Le pojdi,“ reče Lazar, „samo zapomni si, da ondi za male pregreške ušesa režejo, za velike pa obešajo.“

„Prav ravna jo s potepuhi in tatovi, in da bi se tudi onemu tako zgodilo, ki mi je telico ukradel!“ kričal je hribovski kmet Janez Vrbovec.

„Sram te bodi, da bližnjemu hudó želiš!“ pravi Lazar, „prepusti kazen Bogu, on bo prav sodil.“

Gregec slišati o telici in obešanji zaradi tatvine, postal je rudeč, ko rak, in urno se je pobral iz krčme, drugi pa so se dalje pomenkovali o Ameriki.

„Izbijte si iz glave Ameriko,“ govoril je dalje župan Lazar „ali ne veste, kaj se je zgodilo z Mlakarjem, ki je prodal mlin. Prišel je pozneje list do njegovega brata, da je utonil v morji z ženo in otrokom. Tako je umrl zapuščen brez spovedi, brez svetih zakramentov, in ne leži v blagoslovljenej zemlji, ampak ribe so ga požrle. Bog se usmili njegove duše! In mojemu bratu Jaku, kako mu gré slabo! Ni dolgo, kar mi je pisal iz Amerike, in tako toži, da je strah. Jaz pravim: ostanimo domá, če nas tudi véasih revščina tare, kajti čem delj človek gré, tem delj mu kažejo, pravi pregovor, in drugi se glasi: Povsod dobro — doma najboljšé.“

Vsi so pokimali z glavami, potem pa se oglasi Korparjev Jaka: „To je vse prav lepo in prijetno, ali ne pomaga nič, ljubi oče župan! Zaslužka ni, odkar grajščinski sam drva spravlja s planine. Po leti se že še prebije, ali kaj bo pa zima rekla, zima?“

„Lepo vas prosim, oče župan, povejte mi,“ pravi Rožanec, „kaj pa vendar hočem tukaj početi? Petdeset goldinarjev plačujem davka, ne prigospodarim pa nič. Kje bom neki jemal. Ko bi bila živina bolj draga, odredil bi kaj ter prodal kak rep iz hleva, sedaj pa ni vredno, da bi redil, škoda klaje. Há, véasih je bilo že drugače, ko ni bilo železnice, takrat sem na dan več zaslužil z voli, ko sedaj celo leto, dan današnji pa vse ta nemerkaj požré!“

„Jaz sem tudi enacih misli, da se bo treba prej ko mogoče odpraviti v Ameriko,“ pritrjeval je Pratkari, „sicer mi gospóda na zadnje še posestvo prodá, in na stare dni pojdem beračit z mavho po svetu.“

„Prav imate, v Ameriko pojdemo vsi,“ kričali so kmetje, „hajdi v Ameriko!“ Trčili so s kozarci in na dušek izpili do dna, vino pa jim je še bolj razgreló glave ter je navdušilo.

Lazar se je ozrl po krčmi in v kotu zapazi Valentina Mlakarja. Obraz mu je bil znan, položil je roko na čelo, da bi se spomnil, kje je videl tega človeka. Pa nikakor se ni mogel spomniti, zato je vprašal: „Odkod pa vi, oče! — Kaj pravite o tem, kar se mi pomenkujemo, — zakaj pa vi ne greste v Ameriko? Nikakor se ne morem domisliti, od kod bi bili. Gotovo ste od daleč, kajti poznam vse stare ljudi tod okrog, ker večkrat k meni pridejo.“

Valentin je poslušal vse te pogovore na tihem, in žalostne misli so ga prehajale. Ti ljudje po revščini prisiljeni so se spravljalí v Ameriko, on pa je tako lehkomišelnó ravnal, kajti čeravno je imel več, nego je potreboval, vendar je zapustil rojstni kraj, pustil kruh

in pogače ni dobil. Dobro je sprevidel, da se tem ljudém huda godí, pa še boljše je spoznal, da jim tudi v Ameriki ne pojde dobro, in sam ni vedel kaj storiti, da bi jim izbil iz glave te misli. Tako premišljeva je, pobesil je žalostno glavo, in skoraj se je zjokal, ko ga vpraša Lazar.

Prebudi se iz zamišljenosti, ali prav za prav iz sanj, pogleda krog sebe in pravi slednjič: „Prašate od kod sem? Od daleč in od blizo, kakor hočete. Mnogo bi vam lahko povedal o Ameriki in Valentinu.“

„Kaj o Valentinu!“ kričali so vsi, „povejte, kaj veste o Valentinu, zeló radovedni smo.“

„O Valentinu tedaj hočete vedeti, naj bo, zvedeli boste.“

Pri teh besedah je vstal s sklopí, vstopil se sredi sobe in pogledavši po nazočih, je djal: „Jaz sem Valentin Mlakar!“

„Kaj, vi Mlakar!“ začudili so se vsi, vi, v cunjah, vi mlinar, s torbo čez ramo in tako shujšani? E pojte, pojte, vi niste Mlakar.“

„Jaz pa rečem, da sem Mlakar,“ pravi ta, „Oni-le mlin, ki se vidi od tod, bil je moja lastnija, véliki zvon v zvoniku je napravil moj ded, in podoba v altariji moj ranjki oče, Bog mu daj nebesa! Moja žena Neža je bila hči starega Škrbinca, sestri je bilo imé Katra in bratu Janko. O moj Bog, moj Bog, ali še živita?“

Tu je zaplakal na ves glas in debele solzne kaplje, kakor vinske jagode, vdirale so se po velem licu v sivo brado. Zakril je obraz, in samega joka ni mogel ni besede dalje spregovoriti; le ječal in ihtel je, kakor majhen otrok, da so slednjič tudi pričujoče solzé posilele.

„Je že res, vi ste Mlakar,“ pravi potem Lazar, „dobro vas poznam po vašem glasu in obličji. Na prvi mah se mi je zdelo, da ste kak znanec. Dobro došli Valentin, vsedite se na klop in potolažite se, Bog se usmili; ker vas je že tako daleč pripeljal, vas tudi odslej ne zapusti.“

Valentin se vsede, strastno stisne podano desnico, ali jokalo se je še vedno, kajti zeló ga je pretresnil ta trenotek. Še le s časom se je nekoliko upokojil in njegov obraz se je razvedril. „Bog vas oblagodari, za vaše pošteno srce,“ pravi Lazaru, „da se me ne sramujete siromaka, čeravno sem razcapan. Bog naj vos blagoslovi za vse to. Ali povejte mi, živi še moj brat Janko in sestra Katrica?“

„Še živita še, pa v velikej revščini, ker ju je Daniel grdo ogoljufal. Jemala sta naprej denar in on jima ga je dajal, potem pa ju je odpravil s samo pobotnico. Dolgo so se toževali, ali Janko in Katrica sta bila premalo znana s pravníškimi rečmi. Dobila sta sicer pravdo, ali denarja jako malo, ker je preveč tožba porabila. Katra se je omožila ter vzela Kraguljevega Gašperja v Kostanjevem. Jankota pa so vzeli v vojake, ko je bila 1859 leta vojska na Laškem. Hrabro se je obnašal, slednjič pa je bil ranjen in vjet. Gnali so ga daleč tje na Francosko, menda celó v Parizu je bil. Rana se mu je popolnoma zacelila in sedaj stanuje doli za Savo, blizo Štajarskega, kaciš šest milj od tod. Zadnjikrat sem ga videl pred letom na božji poti pri Novi Štífti. Kupila sta z ženo pol zemljišča in gré jima tako-le za silo. Janko ima vedno le še veselje do vojaščine.“

„Hvala bodi Bogu, Najvišemu!“ djal je Valentin „da le še živita. Tudi njune revščine sem jaz kriv? Daniel ne bi ju bil ogoljufal, ko ne bi bil jaz šel v to nesrečno Ameriko, ko ne bi bil prodal domovja ptujcu.“

„Kar je, je,“ djal je Lazar, „čemu sedaj žalovati, ker nič ne pomaga, bolje bo da nam poveste svoje dogodbe. Morda spreobrnete te-le tu, da ne bi zapustili svoje dežele. Gotovo pa ste že lačni, pojdite torej z menoj, da se nekoliko pokrepčate, po tem tudi vi pridite tje-kaj k meni, če hočete poslušati, in Valentin nam bode pripovedoval svoje dogodbe.“

To rekši, odšel je z Valentinom, drugi pa so se urno razkropili po vasi, da bi raznesli novico o Valentinu. (Dalje prihodnjič.)

Domače in tuje pripóvedi.

3. Derviši carigradski.

(Narodna bosanska.)

„Derviši“ so menihi mahomedanske (turške) vére, in se delé na več bratovščin. Beseda „derviš“ pomenja siromaka, Čeravno so pa po imenu vsi ti možaki siromaki ali ubožci, vendar ne smejo vsi beračiti, nekteri (tako imenovani „bektaši“) pa smejo. Taki pohajajo (obiskujejo) vsako leto večja mesta turškega cesarstva. Carigrad, poglavitno mesto tega cesarstva, to jim je pa največje veselje. Ni léta, da ne bi obiskali tega mesta. Tje zahajajo derviši iz dalnjih dežel, po katerih kraljuje turška véra.

Posebno velika množica jih je prišla v Carigrad léta 1828. Najprej je bila priromala bratovščina po imenu „Islam“, ki je imela v sebi dvanajst dervišev. Tri dni so beračili in moledovali po mestnih ulicah, pa niso mogli izmoledovati toliko, kolikor je črnega za nohtom.

V četrtek stopi njihov starešina po imenu Usein pred-nje ter jim začne tako-le govoriti in tožiti: „Ljubi moji bratje, dvanajsteri pravi Musulmani (pravovérni)! Vi sami vidite, da nam je obrodilo to leto najslabše izmed vseh drugih.

Tri dni so minili, da nismo mogli dobiti ni „pare“, ni „dinarja.“ *) Dan današnji ni več prave turške vére. Ni več nekdanje milosrčnosti proti nam. Mlačna je vsa. Gorje nam! — — Zdaj vzame Usein v misel nekoliko nesrečnih turških bojev tiste dobe, v katerih so bili Rusi Turke jako ošeškali, in pravi: Ali ni to očitna šiba božja in Mahomeda, ki sta se razsrdila na današnje Musulmane? Za Boga! ne vidite li, kako je Turčin zlezal v vlaške dolge hlače, (kakoršnih pravi Turki ne nosijo)? Pa naj nam bo dobro? Nikdar, nikdar; opešala je turška véra!!“

„Poslušajte, bratje in ubogi tovarši! nam se je ločiti. Mi moramo iti, kamor je komu odločeno, in Carigrad božji milosti prepustiti; naj se maščuje nad njim Moskvčan (Rus), ter ga izplača za nemarnost proti nam in turškej veri.“

Dalje mu niso dale govoriti obilne solze, ki so ga grozno oblile. Vsi drugi tovarši so bili ginjeni po besedah svojega prvaka. Samó brat Omer je pogledoval veselega obraza sem ter tje, češ, jaz pa še ne obupam. „Srce veljá, srce velja, tovarši, spregovori Omer, „jaz sem najmlajši, zato pa tudi najneumnejši;“ je li meni svobodno govoriti? Vsi odgovoré: „Svobodno!“

*) „Para“ je najmanjši turški denar (srebern, pa tanek kot ribja luska), in je veljala pol našega starega „vinarja“ Zdaj se računi naša sreberna desetka za 40 „par,“ po tem takem 2 „pari“ za 1 nkr. „Dinar“ je malo več od „pare“, pa manj velja, in ni pravi turški, ampak nekak krščanski (dobrovniški ali benečanski) denar.

„No, če je tako“, poprime besedo spet Omer, „potrpite! ni nas še konec. Še je pravih Turkov v Carigradu. Ni res, da so se že vsi povlašili (potujčili). Niste li videli, da so prišle cele kopice dervišev, pa ker so se prikazali le-ti svetniki v Carigrad, da nas zató nečejo Carigradčani ni pogledati?“ — „To je pravi vzrok.“ —

Pa tudi mi nismo budala*). Jaz to-le svetujem. Jutri je petek. Jaz se mislim potuhiniti in po lisiče umrtviti se. Iznesite me na sred ulice, koder se hodi v veliko „džamijo“ (turško cerkev). Pokrijte me s platnom, ter me položite na desko. Tù me štirje varujte in nad menoj javkajte! Če vas kdo mimo gredoč popraša, zakaj se jokate, recite, da vam je umrl tovariš, pa da ga nimate ob čem pokopati tako, kakor veleajo zapovedi naše bratovščine; gotovo ne bodo ljudje tako trdega srca, da se ne bi usmilili mrtvega trupla. Glejte stroškov (za pogreb). Carigrad je prostran (velik), džamij je v njem dosta, nas je dvanajst; pa se hočemo vrstiti, Bog daj srečo! Jelite, bratje?“

Vsi kakor iz enega grla zavpijejo: „Bre aferim“ (prav dobro), Omer! kdo bi si bil mislil, da bi moglo iz take buče toliko pameti izlezti?“

„Ne boš ti, jaz bom prvi, zató ker sem starešina,“ zakriči Usein ves vesel, „za menoj pa po vrsti vsi.“ — „Tako je prav! naj gre starešina prvi,“ zavpijejo drugi.

Komaj so pričakali drugega dne, petka. Okoli poldne, ko so jeli Turki v „džamijo“ hoditi, popadejo štirje desko, na ktere je njihov starešina ležal otrpnjen in se ustavijo ž njo sredi ulic proti Zofijini džamiji. Mignejo si, pa začneta po dva javkati. Nista se še dolgo in strašno jokala, ko se ozrejo (vsi štirje), in ugledajo poleg sebe nekega turškega romarja, ki jim je bil znan po svojej pobožnosti. „Ta se je že vjel!“ mislijo sami s seboj.

Ali kako se ogoljufá človek, ki misli koga drugega goljufati, to so čutili zdaj potuhnjeni derviši. Kakšna nesreča se vam je pripetila, služabniki svetnikovi (Mahomedovi)?

„Ne vprašaj, dragi romar!“ — odgovoré oni, — „danes nam je umrl Usein. Jako dober, pošten in svet mož je bil, naš starešina. Mi reveži pa mu ne moremo skazati svoje hvaležnosti. Nimamo ga ob čem pokopati; ne bi li se spomnil kdor koli svoje duše. Dobro delo je mrliča pokopati, nikar derviša, derviškega prvaka, svetega človeka!“

„Tudi moji starši so dobra dela delali, pa jih bom tudi jaz,“ reče romar, „nič ne skrbite za to. Pojdite domù; da bo zakopan, to bo moja skrb.“ Nato dá dvema hlapcema, ki sta ga spremljala, ključ do svoje izbe, rekši, naj mrliča zapreta v izbo, pa se brž vrmeta v džamijo. „Kedar opravimo svojo molitev, potem ga pokopljemo“ — veli romar.

Ko slišijo to tisti štiri derviši, zdelo se jim je, da se vrti Carigrad okrog njih. Ali ni drugače. Romarjevi hlapci popadejo živega mrliča. Derviši se morajo dobremu romarju nehoté zahvaliti za ljubav. Pa kdo je nesrečniši, kdo žalostniši od dervišev!

Otrpnjenec je bil v izbi zaprt; kako mu je; — Oni štirje so se vrnili k tovaršiji. Mrtvaški pot polije vse, ko so jim povedali óni, kaj se je zgodilo z Useinom. — Ali nesrečni Omer! Na-nj se zaderó vsi, kakor na belo vrano. „Prismoda, prismojena! saj smo védeli, da iz tako neumne buče ni moglo nič pametnega na dan

*) Pa saj tudi mi nismo neumneži (butci).

priti! Cigan potepeni i. t. d.“ (Tako so ga pikali in sramotili).

Zahman se je Omer opravičeval, češ, da so oni neumniši, zato ker so sprejeli njegov nauk. Nobeden ga noče poslušati. Prvič je je trla žalost za svojim tovaršem; drugič pa še večja zató, ker zdaj svet poreče, da so derviši hudobni ljudje, da vganjajo farizejske zvijače. Kolika sramota! —

Turški romar je, že iz cerkve gredé, dvomil, je li oni derviš zares mrtev ali ne; kajti dobro so mu bile znane derviške zvijače. S to mislijo pride tudi domú. In glej, kako se mu sum potrdi.

Ko stopi romar v izbo, pogreši mahom venca smokev (fig), ki je visel na steni. (Pojedel ga je bil vsega derviš, ki je bil lačen, pa se spet na svojem mestu potuhnil). Pokliče romar hlapce in jih vpraša, ali niso oni premknili venca smokev. Ko sliši, da ne, vidi romar potrjeno svojo misel, da se je derviš potuhnil.

„Pesja noga derviška!“ — zavpije zdaj romar, „kje so moje smokeve? Če si jih pojedel, moraš jih iz sebe dati — sliši li, prijatelj?“ —

Da-si ravno je romar te besede ponavljal, in se smejal, ter derviša z nogo suval; vendar je bilo vse bob v steno, derviš je mrtev pa mrtev, niti se ne zgane niti premakne. Na zadnje ga začne romar prositi, naj vstane, in se mu zaroti, da ne bo tega pravil živi duši. Nad dve uri je potratil romar ter derviša zdaj prosil, zdaj se mu grozil, da ga hoče živega zakopati. Vse je bilo zastonj. Derviš je ležal v eno mér.

Pusti ga romar, ter pošlje svoje hlapce, ne bi li ga mogli oni ali iz lepa ali iz grda prisiliti, da bi se mu pobral iz izbe. Tudi hlapci nič ne opravijo. Derviš se ne premakne. In tako je ostal celó do mraka v romarjevi izbi.

Ko se že zmračí, zapové romar hlapcem, naj ga odnesó na pokopališče ter ga ondi pusté. Tega so hlapci komaj dočakali, ter ga popadejo in odnesó. Česa niso ž njim počenjali? Z iglo so ga zbadali, ščipali, za palec so ga na nogi vlačili, s pestjó ga grohali (mahali). To je derviš vse rad pretrpel ko kako mučeniško pokoro za slavo (čast) vsega svojega derviškega stana, ki bi zgubil mnogo poštenja in cene pred svetom, ako bi se izdal.

Hlapci so se mu grozili, da ga zakopljejo, če ne izpové svoje hudobije in ne vstane.

Ko pa vidijo, da je vse njihovo počenjanje in in govorjenje zastonj, izkopljejo rako, ter živega derviša zakopljejo. „Pa umri, ker ti je drago (ljubó) mrtvemu biti,“ rekó hlapci, odhajaje domú.

„Naj gre svet počivat, pa ondaj izlezem... do polnoči bom tukaj“ — reče derviš; — a to mu je bilo lahko storiti, zakaj Turki ne pokopujejo globoko svojih mrlícev, (in jih postavljajo v raki po koncu v grob).

Okoli polnoči se zasliši nekak krik *), Usein misli, da je prišla njegova bratovščina po-nj. Vzdigne glavo, in ima kaj videti: več od dvajset razbojnikov hiti k njegovemu grobu. „Tukaj-le bomo!“ — zakriči „harambaša“ (poglar), „tukaj je najvarneje pri tem novem grobu.“ — „Dobro!“ zavpijejo drugi, in razgrnejo plašče, iztresejo denarje in drugo pokradeno blagó, da bi razdelili med-se.

„Lakomne so oči pri pogači“ veli naš pregovor. — Nekteri so vpili: „To gre meni!“ nekteri spet: Ne, ampak meni! — Naš Usein pomoli roko in se zadere: „Kaj je pa meni?“

Ta nepričakovani glas iz groba je kakor grom odmeval v ušesih prestrašenih razbojnikov. Niso utegnili ni svojih rdečih kap na glavo natakiniti, nego vsi križem v beg!

Ta prigodba je bila dervišu voda na mlin. V samih sviticah in v srajci poteče za njimi do konec pokopališča. Ko se vrne, sreča svojo tovaršijo ónih ednajst dervísev, ki so bili prišli po-nj, in gledali s strani vse, kar se je godilo.

Derviši začno zdaj tuje blago deliti z ravno tisto méro: z razbojniškimi kapami. Res, da so bili razbojniki enega srčnejšega tovarša nazaj poslali, naj bi bolje pogledal, — ali na pokopališče naj ne hodi. Ko pa le-ta zasliši več glasov, pobegne na pol mrtev k svoji tovaršiji, in pravi: „Dragi bratje! — malo da mu ni sape zaprlo — „ni samo eden; zdaj jih je že toliko, da bo vsakemu komaj dinar. Kolikor je le mrtvih duš, vse so se zbrale. — Bežimo!“ —

Izmed dervísev je pa nosil vsak to, kar in kateri je mogel več odnesti. In še le domá so se zahvalili za tolik dobiček ali plen dragemu svojemu „aliku“ (bogcu), ki svojih pravih sinov v nobeni nesreči ne zapušča.

Useinu, prvaku in dobrotniku svojemu, poljubijo zdaj vsi nogo. Mladi Omer pa je bil najveselejši, ne toliko zaradi blaga, ampak najbolj zató, ker ga je ta prigodba rešila vednega pikanja in preganjanja.

„Pa zdaj recite, da je Omer neumna butica!“ vpije ves v ognji.

Bratovščina Islam postane brž potem najimenitnejša v Carigradu. Njo so šteli Turki za najsvetejšo, in to je primoralo druge dervíse, ker jih ljudje niso radi videli, da so zapustili Carigrad; to so pa želeli Useinovi dervíši. Oni so še dolgo ostali v Carigradu. Omer je bil povikšan na prvo mesto za Useinom po časti. Omerova beseda je mnogo veljala pri dervíših, da-si tudi se ni predrznil take umetnosti nikdar več priporočati podložnim bratom. Pa ni bilo ni potreba. Imeli so vsega obilno.

J. N.

Slavospev o rojstnem godu.

Vila vbira
Strune zlate,
Vabi brate
V kolo pet,
Da začuje
Miloglasne
Pesme krasne
Slave svet.

Ker obhaja
Domovina
Svojga sina
Srečni god,
Ti prepeva
Jožef blagi,
Biser dragi!
Slave rod.

Sin slovenski
Ljubeznivi!
Bog Te živi
Mnogo lét!
Solnce sreče
Naj Ti sije
Vence vije
Rožni cvet!

Dobra duša!
Dolgo z brati
V zarji zlati
Se radnji!
In v ljubezni
Srce Tvoje
Brate svoje
Poljubuj!

Naj slovenskih
Trat cvetice
Ti stezice
Venčajo,
Sad goríc pa
Deve naše
V zlate čaše
Takajo.

Tud mi čaše
Natočimo,
In napimo
Zdravje zdaj:
Bog Te živi
Brat nam dragi,
Jožef blagi,
Vekomaj!

Jožef Virk.

*) Krik — kričanje ali vpitje.

Srenja pod lipo.

Druga nedelja.

Kakor prvo, ravno tako se je zbralo tudi drugo nedeljo naših sedem poštenjakov pod županovo lipo, in ko posedajo okrog kamenene mize, povzame najpred oče župan besedo in pravi: „No, gospod učitelj! preteklo nedeljo so nam čestiti gospod župnik obljubili, da nam boste vi razlagali nauk o kmetijstvu in da boste s tem naukom koj že danes pričeli. Poznamo vas kot umnega in modrega moža in zaradi tega tudi pričakujemo, da bomo slišali iz vaših ust marsikaj koristnega in zanimivega o tem sila važnem predmetu.

Učitelj: Zagotovim vas, dragi sosedje, da si bom na vso moč prizadeval svojej važnej nalogi kaj najbolj mogoče zadostovati; samo to vas bodem prosil, da boste tudi vi svoja mnenja in skušnje med moj nauk vpletali, kajti dobro vem, da je ta in uni izmed vas že marsikaj pri svojem kmetovanju skusil, kar je gotovo vredno, da se omeni, in z mojim naukom primerja in pojasnuje.

Sosedje: Dobro, dobro! kolikor bomo vedeli in znali, radi bočemo tudi mi svoja mnenja in skušnje razodeti, da se koristna reč vsestransko pretrese in to, kar je dobrega, tudi v djansko rabo vpelje.

Župnik: Bog pa bode naše početje blagoslovil in upati smemo, da bodo naši razgovori pod lipo, ne le samo nam, ampak tudi drugim Tihodolcem obilo zaželenega sadu donesli. No, gospod učitelj, zdaj pa le začnite, da ne bomo zlatega časa trtili z drugimi nepotrebnimi govori.

Učitelj: Preden začnem govoriti o kmetijstvu, mislim, da ne bode odveč, ako se ozremo nekoliko v najstarejšo dobo in si ogledamo tedajšnje stanje poljedelstva, da tem lože potem sodimo, kolikošnega razvitka je sposoben človeški um in na kako velikansko in častno stopnjo izomike se lahko človek povzdigne, ako marljivo in vedoma s časom napreduje. — Zgodovina kmetijstva je brezdvomno ravno toliko stara, kakor zgodovina človeštva. Sveto pismo nam o tem poroča, ki pravi, da so imeli naši prvi starši dva sinova: Kajna in Abela. Kajn je bil poljedelec, kajti ukvarjal se je z obdelovanjem zemlje; Abel je bil ovčar, baval se je tedaj z živino rej o. Kako sila težavno je bilo obdelovanje zemlje za Kajna, prvega poljedelca, lahko sodimo iz tega, ako pomislimo, koliko stoletij je moralo zatoniti v morje neizmerne večnosti, preden so ljudje le prvo najpotrebnejše kmetijsko orodje iznašli, kajti sveto pismo nam zopet pripoveduje, da je bil Tubalkajn, Lamehov sin, prvi kovač, in ta je bil že sedmi potomec našega prvega očeta Adama. To se ve, da so ljudje že tedaj morali za obdelovanje zemljišč nekovo orodje imeti, bodi-si že leseno oralno drevo (plug), ali pa lesena kopala, kakoršno orodje se še dan danes v Galiciji sem ter tje nahaja; toda s kolikim trudom in težavo so si k temu orodju potrebni les od drevesa rezali, s kolikim trudom oralno drevo, motiko, lopato i. t. d. pripravili, to le tedaj lahko umejemo, ako pomislimo, da ni bilo še niti železa niti kovača, tedaj tudi nikakovega rezalnega orodja.

Lipovec: Jejmina! to je bilo težavno delo; po vsej pravici se tedaj lahko reče, da so naši prvi starši v potu svojega obraza zemljo obdelovali. Krvavo je bil zaslužen vsaki grizljaj kruha, ki so ga jedli.

(Dalje prihodnjič.)

Izlandija in Izlandčanje.

(Konec.)

1783 leta je razsajal ondi hudo vulkan Skaptar Jökull, ki je, kakor nekdanj Vezuv, vso okolico spremenil v grozno puščavo. Pepel je pokrival ves otok. Bujni travniki in krasne vasi so se izpraznile. Tudi med živino se je zatrosila kužna bolezen in ljudje, ki so jedli meso bolnih živali, so tudi zboleli. Strašna lakota je razsajala po vsej deželi, ljudje so kuhali usnje, vrvi i. t. d. ter je povživali. To nesrečno leto je vsekalo otoku zadnjo rano, ki se bo težko še kedaj zacelila.

Dandanašnji živé Izlandčanje siromašno; razun živinoreje hrani jim morje neprecenljiv zaklad: obilo rib, po katere hodijo vsako leto kupci iz raznih krajev ter donajajo prebivalcem moke, prediva in razne obleke. Kupčija je ondi še vedno po starej navadi, namreč, da se zamenjuje blagó z blagom, le redko kedaj zahteva Izlandčan od kupca denar, kateri potem zapre v škrinjo, ali pa dela iz njega lepoticje za-se in svojo ženo. Njihno življenje pozna malo potreb, zato tudi ne najdemo pri njih marsikterih pregreh, ki so po olikanih deželah tako navadne. On živi zmerno, marsikteri celo življenje ne okusi vina ali piva, le pri barantiji mu večasih kupec preveč natoči kozareček z žganjem in to neprevidnost potem navadno drago plača prodajalec, ker mesto blagá prinese domu prazne vreče, in ves njegov dolgi trud bil je zastoj.

Hiše izlandske niso dokaj boljše, nego laponske. Navadno so narejene iz rušenj ter imajo več oddelkov: nekaj za ljudi, nekaj za živino. Steklene šipe v oknih so redkoma, le pri bogatih gospodarjih. Ker na otoku manjka gozdov, kurijo sem ter tje s šoto, premogom ali lesom, ki ga morje izmeče na prod; kjer pa tudi tega manjka, žgo živinsko blato in ribje kosti. Na bližnjih Vestmanskih otocih kurijo celo s suhimi ptiči, katere sežigajo s perjem vred. Da to ni ravno prijeten duh po sobi, razumé se samo po sebi.

Največji praznik imajo, kedar dokončajo košnjo; takrat napravi gospodar veliko pojedino in povabi zraven tudi bližnje sosede. — Travnike kosé s srpi in vedó se kaj urno obračati pri tem delu, in kedar je mrva suha, zložé jo doma v velike kopice, da jo kladejo po zimi živini; pa le govedom, konji morajo biti zadovoljni s slabejo pičo, mahovjem in bičevjem, ovce pa se pasó tudi po zimi zunaj, kjer pa je treba prej sneg razmetati. Kakor vsi severnjani imajo tudi Izlandčanje grdo napako, da se slabo čistijo in to napravlja večkrat ostudne bolezni, ki veliko ljudi žalostno pokončajo.

Pri vsem tem pa vendar ne smemo Izlandčana preostro soditi. Za duševno izobraženje skrbi bolje, nego marsikteri gizdalin pri nas. — Kedar se približajo dolgi večeri, predejo ženske volno, ali pletó nogovice, moški pa izdelujejo potrebno orodje. Pa ne da bi se pri tem opravilu kratkočasili s praznimi pogovori, o ne. Pri brlečej leščerbi, napolnjenej z ribjo mastjo, sedi kateri domačih ter prebira na glas pesmi, zgodovino ali tudi sv. pismo, drugi ga pa pazno poslušajo. Ni ga ondi človeka, da ne bi znal brati in pisati. Že od mladih nog uči ga najprej mati, potem pa gré v šolo, kjer si nabere potrebnih vednosti.

Od kod pa jim dohaja tako obila omika v onih pustih krajih? — morda kdo popraša.

Neutrjeni duhovni in učitelji jim donajajo te obile duševne hrane, oni skrbé res po očetovsko za svoje podložne. Čuditi se moramo njihemu djanju, ako po-

mislimo, da donša ondodnim fajmoštrom vsa fara komaj 10 dolarjev na leto, včasih pa še toliko ne. Razun tega dobé še nekaj malega pri porokah in pogrebi. Še veliko slabše plačo pa imá učitelj. In vendar se obadva trudita vse življenje ljudstvo izobraževati ter mu polniti um z vednostmi. Duhoven prebiva v ravno tako borni koči, kot njegovi podložni. Miza, stol in postelj so edino premoženje, razun obilih knjig v škrinji. Sam si mora donšati drv ali šote za zimo, sam mora kositi in spravljati senó, sam krmiti svojo živino. Ni jim mar, da se borijo vse življenje z siromaščino, oni so zadovoljni, ako njih zrno obilni sad obrodi v srcih svojih farmanov.

Cerkev, ki je narejena iz desek ter se loči od stanovanjšč le po križu na strehi, je navadno shodišče ob nedeljah. Sem prijezdijo kmetje z ženami in otroci, ter pričakujejo službe božje. Duhoven jih prijazno pozdravlja; ko stopi med nje, vsakemu poda rokó, otroke pa poljubuje. Potem gredó vsi v malo cerkvico, kjer je samo en oltar, kaka polomljena miza, ob stenah in pod streho pa so zaboji, kjer imá župan shranjene svoje ribe. Večkrat poslušalci pridigarja še ne vidijo ne, ker je krog in krog obešenih polno rib, fajmoštrovo premoženje. Po službi božji se razgovarjajo zunej navadno o prihodnji kupčiji z ribami ali pa o košnji.

Ker si ubogi kmet ne more vseh potrebnih knjig preskrbeti, posojujejo si jih eden drugemu; mnogo pripomorejo k temu tudi duhovni, ki razposujejo knjige po svojih farah, čeravno si jih tudi sami težko omislijo.

Leta 1821 se je ustanovila v glavnem mestu Rajkjaviku ljudska knjižnica, ki že šteje kacic 12000 zvezkov ter je shranjena pod streho na cerkvi. Ustanovili so jo kmetje, učitelji in duhovni po nasvetu Kodanjskega profesorja Rafna. Iz te knjižnice posojujejo se bukve po vsem otoku za več mesecev, daljim kmetom tudi za celo leto. Tiskajo se ondi trije časniki, eden izhaja vsaki teden, druga dva pa vsacih štirinajst dni: tiskarnica je v Vidöe blizu Rajkjavika, kjer izide vsako leto mnogo koristnih novih izdelkov.

Izlandčanje govoré svoj jezik še popolnoma nepočeno, kakor so ga v srednjem veku; k temu je gotovo pripomoglo edino čitanje starih knjig. Zatorej pa tudi zna vsak kmet zgodovino svoje dežele, kot očenaš, in vsi stari slavni pesniki so mu znani. Nekteri znajo vse narodne pesmi iz glave ter jih popevajo po hišah, kakor slepci v Srbiji.

Učenje je ondi tako rekoč zapovedano, kdor ne zna brati in pisati, ta se še ženiti ne sme. To bi bila marsikje drugod tudi dobra pomoč zoper uporneže proti učenju.

J. P.

Gospodarske drobtine.

Kako odgojiti najlepša piščeta. Prišel je čas splošne valitve za tičji rod. Tudi marljiva gospodinja se v tem času podviza, da podloži koklji jajce, da jej izvali (izplodi) piščet za domačo rabo, pa tudi za na prodaj. Toda naše gospodinjje so pri izbiri jajec, ki jih mislijo koklji podložiti, vse premalo izbirčne; mnogoletne skušnje so potrdile, da prirastejo lepi veliki piščanci samo iz čvrstih, prav težkih jajec; zato imajo gospodinjje na Angleškem vselej tehtnico (vago) pri roki, kedar nasajajo. Bodite previdne tudi ve, slovenske gospodinjje, da si odgojite lepših in večjih piščet, ki se tudi boljše v denar sgravijo.

Kako se spozná starost jajec. Raztopi kacic 7 lotov navadne kuhinjske soli v poliču čiste vode. Ko

se je sol raztopila (razprostila), položi jajce v to vodo. Jajce istega dneva zneseno se potopi do dna posode, jajce od prejšnjega dné ne gre prav do dna, 3 dni staro jajce plava v vodi, ako je pa stariše od pet dni plava na vodi, in kolikor je stariše, toliko več ga gleda iz vode.

Kako je treba jajca spraviti, da se dolgo držé. Jajca položi v slano vodo, in pusti je tako dolgo v njej, da se potopé na dno posode. Potem je vzemi iz vode, obriši in spravi ali v suh pesek, v otrobe, žaganjo i. t. d. Jajca ostanejo čez leto in dan frišna in imaje ugoden okus. Drugi način. Namaži jajca s špehom, in je posadi na špico v suh pesek, otrobe, pepel i. t. d.

Ogled po svetu.

Avstrijsko-ogerska država. Najimenitniša dogodba poslednjih dni je bilo popotovanje Nj. vel. cesarja na Hrovaško in Primorsko. Vsako mesto, vsak trg, vsaka vas, ki jo je mil. cesar obiskal, oblekla je svojo dragokincano svatovsko obleko, da bi se v najlepši diki pokazala presv. vladarju goreča ljubezen in neprelomljiva zvestoba slovanskega naroda do staroslavne cesarske rodovine. Bog daj, da priklje iz tega cesarskega pohoda (obiskovanja) s časom lepša sreča vernemu hrovaškemu narodu! Kot prvi čin cesarske milosti naj se z veseljem omeni dovolitev jugoslovanskega vseučilišča pod naslovom „Franc-Jožefovo vseučilišče“ v Zagrebu; naj postane prvi svetilnik učenosti in omiki vsem slovanskim rodovom na jugu! — Dne 17. marca so dognali poslanci obravnavo zastran deželne brambé. Zaniniva je bila, piše „Domovina“ ta obravnava sosebno zato, ker je malo manjkalo, da se ni vpeljal ž njo — federalizem. Šlo je namreč za ta-le važni razloček: Ima li biti naša deželna bramba takraj Litave samostalna (sama svoja), ali pa, ali ima biti le oddelek stojne armade pod poveljstvom vojaških komand. Večina tistega odseka, ki je poprej to stvar pretresel, je nasvetovala, naj bode oddelek armade pod vojaškim poveljstvom, manjšina pa je hotela, da naj se razdelé vse slovansko-nemške dežele v 8 okrajev in vsak naj ima svojo, nekako narodno deželno brambo; zapovedovavni jezik naj bi bil dotični narodni. Po tem poslednjem nasvetu bi bile imele Kranjska, Goriška in Istra skupno brambo. Zoper to je bila v zboru le majhna večina: za en las bi bili zmogli tisti, ki so zahtevali narodno-federalno organizacijo dež. brambé. Za tako osnovo so se potegovali tudi naši Slovenci, Tiroljci in Poljaki. Ko ne bi bili nekteri poslanci te stranke popred z Dunaja odšli, in ko ne bilo ministerstvo v naglici nekaj poslancev v zbornico poklicalo — zmogli bi bili federalci. Kakor je pa osnova dež. brambé zdaj obveljala, imela bode ves vojaški značaj: namesti oboroženih državljanov imamo povojačeno ljudstvo; dež. bramba ni samostalna orožna moč, ampak le reserva redne armade. Potem ni tudi nič kaj enaka naša bramba ogerskim honvedom, ki so čisto narodna armada. Tako tožijo celó nemški ministerski časniki. Obravnala je zbornica posl. 20. m. m. pred odhodom na praznike tudi III. člen novih vojnih postav, namreč „črno vojsko“, pa je ni odobrila. — Zborovanje je do 4. aprila odloženo. — Dolgo in željno pričakovana postava o porotnih sodbah za pregreške tiska je po Nj. veličanstvu potrjena in zadobi 45 dni po oklicu, to je 23. aprila, splošno veljavo. — Presvetli cesar je poslal generala Möringa v Florenc, da se zahvali za čestitanje, katero mu je v Trst prinesel od italškega kralja general della

Rocca. — Ugiblje se, da se odpravi kmalo po velikej noči na Českem izjemno stanje; pri tej priložnosti se pričakuje tudi pomiloščenje obsojenim vrednikom in pisateljem.

Na Ogerskem so volitve v deželni zbor sploh dovršene; vlada jih nič ni kaj posebno vesela. Ohranila je sicer še Deakova ali vladna stranka večino, vendar si je pridobila levica vkljub vzem prizadevam Deakovcev okoli 50 glasov, to je več nego je sama pričakovala. Kolikor je doslej znano, štejejo Deakoveci 226 in levičnjaki 176 zastopnikov. — Večina narodnih kandidatov slovaških je propadla, samo trije so bili z večino glasov izvoljeni, med njimi znani prvosednik slovaške matice Pauliny-Toth.

Nemško. Kakor drugi, miruje o velikonočnih praznikih tudi severno-nemški državni zbor, in o ministru Bismarku pisarijo, da je čmeren i. t. d., drugi pa vendar trdijo, da na pomlad nekaj prav važnega spravi na dan. Veliko hrupa pa napravljajo te dni celo vladni časniki pruski ter se togoté čez Avstrijo zato, ker je Nj. V. cesar poslal tržaškega poglavarja Möringa v Florencio, da se v njegovem imenu pokloni laškemu kralju, kateri je tudi po posebnem poslancu srečo vošil našemu cesarju o zadnjem potovanju po južnih deželah. Nekteri že govorijo o trojne politične zvezi: med Avstrijo, Francijo in Italijo. Zarad tega letajo tako hude strele od severja na Avstrijo, da tako ravnanje, ki nima nikakoršnih pravih razlogov, grajajo celó tuji časniki.

Francosko. Francoska in belgijska vlada ste nekako navskriž prišli zavoljo železnih cest. Nekaj časa se je ta reč kazala tako grozivna, da so politiki že vojsko videli za njo. Sedaj je že boljše, sestavili so posebno komisijo, da poravna, kar je krivega. V le-tej komisiji je nekaj mož od francoske, nekaj pa od belgijske vlade, zato jej pravijo namešana komisija. Sicer pa ima zelo enak posel onemu, kakoršnega je imel mesca januarja zbor v Parizu, ki je miril turško-gerški prepir. — Vojni minister je dovolil, da vojaki, kateri imajo odpust, smejo še dalje ostati doma. Izvoljenih pa je 41 novih poveljnikov za narodne straže v severnih okrajih. — Cesar Napoleon je pred kratkim zopet očitno govoril, govor je veljal Lavalette-u, načelniku delalskega gibanja. Kakor vselej, tudi zdaj zelo rešetajo Francozi cesarjeve besede, in takrat ne ravno njemu v pohvalo.

Laško. Mnogo so pisarili po časnikih o prijateljske zvezi med Avstrijo in Laško. Nekteri so se že skoraj sprijaznili z mislijo, da bi Avstrija v ta namen prepustila Laški južno Tirolsko in druge okraje, po katerih stanujejo Lahi. Sploh je čudno, da je zdaj kralj Viktor Emanuel junak, katerega ne morejo prehvaliti tisti, ki so nedavno še udrihali po njem, kakor po razbojniku. Kako pa bode s to zvezo, v katero politiki silijo razne države, menda bo kmalu očitno. — Zastran vojske tudi na Laškem zelo šumi. Ravno je prišla novica, da je general Bixio zahteval v zbornici, naj se po morskem obrežji nastavijo podkopi in torpedi, kakor je to storila Avstrija, češ da bi vtegnila vojska biti in bi se morda tudi Amerika vtikala vmes. Tudi laški časniki stanovitno pisarijo o vojskine zvezi s Francosko.

Angleško. Viharna razprava je bila v angleškem poslanskem zboru o postavi, ktera katoliškim Ircom zagotavlja prostost v veri. Veliko prvih govornikov je govorilo za, mnogo zoper, nazadnje je obveljalo tistim, ki so za postavo, z njimi je potegnila večina. Sicer bode v gosposke zbornici še hujši in nevarniši boj, vendar je upati, da zmaga svobodoljubje in pravica.

Špansko. Tam je še zmerom celo neprijetno gibanje. Te dni je bil velik nemir v Xeresu, ljudstvo se je uprlo zavoljo novačenja. Postavili so bili več barikad, katerih pa so se polastili vojaki, in uporniki so morali zbežati. Vendar je več mrtvih in mnogo ranjenih vsled tega boja. Drugod je sicer vnanji mir, pa vendar zelo kipi in je velika razdraženost, posebno zavoljo razpisane vojaške nabire. Celo poslanci v Madridu (Kortes), kateri so nasprotnih misli, malo da se ne tepó, tako živo se pričakajo pri zborovanju. Neznano je še vedno, kdo bode prihoduji vladar. Vojvoda Montpensier je djal, da prevzame vladarstvo le, ako ga izvoli večina. Zoper to pa vse žile napenja Napoleon, ker je Montpensier iz rodu Orleancev, ki so prej vladali na Francoskem in so najhujši nasprotniki Napoleonecem. Govori se tudi, da portugalski kralj Don Fernando ima priti na španski prestol.

Turčija in Grško. Vkljub miru, katerega je tema državam naklonil zbor v Parizu, Turčija nekako preži, da ravno jej velike zadrge pripravljajo Perzija, ker perzijski kralj hoče svoje pravice, kar jih ima proti Turkom, siloma imeti. Turčija in Perzija ste se že torej sprli, da je prenehalo diplomatično občenje. Od druge strani nekoliko pritiska Rusija, ki je, kakor pravijo, Grkom v prid jela v Carigradu nagovarjati zastran tistih podložnikov grškega rodú, ki stanujejo v Turčiji. Po novejšem ukazu je je turška vlada razglasila za svoje, Rusija pa neki hoče, da bi to spet prišlo ob veljavo. — Kako zelo je večernim državam v sramoto, da tolikanj čuvajo za ohranitev turškega carstva v Evropi, iz nova dokazuje grdo ravnanje, s katerim v Bosni postopa Osman-paša. Ne le da Srbe odira in tlači kar se dá, te dni je razgnal semenišče v Banjaluki, kjer se je 60 mladenčev pripravljalo za duhovski stan. Te je brez vzroka napadla turška straža, ko so čez ulice šli od večerje in nekatere celo pretepla, tako da so enega morali domu nesti. Ko se je profesor Pelagič pritožil pri sodniji, tirali so ga v Sarajevo, da ga bo sodil sam Oman-paša. Tako ravnaajo Turki s kristijani! Po pravici tedaj protestuje srbska vlada v Belemgradu, ki neki zahteva, da naj turška vlada odpravi tega tirana iz Bosne.

Na Grškem so obhajali veselje, da je dogotovljena železnica od Aten do Piréja. Pri slovesnosti, ko se je vožnja pričela, bila je pričujoča tudi mlada kraljica Olga.

Razne novice.

Obrok družnikom podaljšan. Ker ima o velikonočnih praznikih preč. duhovščina z duhovskimi rečmi preveč opravka, zato se je podaljšal po mnogoterej želji obrok, da more kdo za tekoče leto še v družbo sv. Mohora stopiti do 15. dneva aprila; kar naj se blagovoljno do vednosti vzame.

Venec pobožnih molitev in svetih pesem. Pod tem naslovom je izšla pri Fr. Lejrerju v Mariboru prav lepa moliteвна knjiga, na katero obračamo pozornost vseh pobožnih Slovencev. Prišla je na svitlo v drugem pomnoženem in popravljenem natisu, ter obsega: Cerkvene godove, navod pobožnega življenja; juterne, večerne, mesečne, spovedne in obhajilne molitve; več sort roženkrancev, litanij in različnih molitev; molitve za cerkvene obhode in božje pote; sveti križev pot, mnogotere pobožne društva in svete bratovšine, in še zraven 300 svetih pesmi za nedelje, praznike in godove cerkvene leta, med kterimi je 118 pesmi v počeščenju device

Marije, za šmarnice, božje pote, potem mnoge različne in pogrebne pesmi. — Velja nevezan 1 gld., v usnje trdo vezan 1 gld. 50 kr., in se dobiva pri vseh knjigarjih po Slovenskem. Steje 624 strani in lepem natisu. Natisnjen je za moški in ženski spol posebej.

Volitve v tržaške okolici. V tržaške okolici so bili vsi priporočeni narodni možje v mestno starešinstvo izvoljeni, namreč: gg. Fr. Cegnar, Iv. Zor, Iv. Piano, Iv. Nabrgoj, J. Primožič in Jan. M. Starec; da so poskusili laški nasprotniki vse pripomočke, dovoljene in nedovoljene, da bi predobili volilce na svojo stran, to se ume samo po sebi; torej je zmaga toliko bolj sijajna. Tržaška okolica se je v malih letih vsa prerodila, povsod se zbuja krepko narodno življenje, ki sramoti vse druge Slovence; in vse to je v prvi vrsti delo krepkega „Primorca“ in po njegovem svetu ustanovljenih čitalnic.

XIII. Matična seja. V 13. matičnej seji 11. pr. m. je bilo med drugim sklenjeno, da dobé udje za tekoče leto: a) „Vodnikeve pesmi in druge spise“, ki se jih prav veselimo; b) „Koledar in letopis“ in c) „Schödlerjevo fiziko“.

Oglasnik.

Družba sv. Mohora.

(Do 25. marca).

A. Gg. dosmrtni udje.

	gld.	kr.
310 Miha Sedej, mizar in dosl. vojak v Starej Loki	15	—
311 Vencelj Marija v Št. Vidu pri Zatični	15	—
312 Anka Mestnik, km. hči	15	—
313 Neza Sodis I. pol.	8	—

B. Gg. letni udje.

	gld.	kr.
1. Franc Kosar, dekan v Kozjem	139	40
2. Lor. Mazek, kapl. v Zagorji	39	—
3. Jak. Mrak, kapl. v st. Loki	7	—
4. L. Vošnjak, kapl. v Šmihelu pri Šoštajnu	68	—
5. Fr. Juvancič, dekan pri Novej cerkvi	139	—
6. Val. Matjan, župnik v Risanu	29	—
7. Šimen Wilfan, kanonik v Novem mestu	102	40
8. Fil. Vihar, kaplan pri Svetinah	21	—
9. Vekoslav Vlah, dekan v Kastvu	28	—
10. Jož. Levičnik učitelj v Železnikah	25	—
11. Mart. Poč, kaplan v Št. Janžu na Dolenskem	14	30
12. Jož. Golinar, žup. pri Mariji snežni na Velki	17	55
13. O. Avguštin, gvardian kapucinski na Reci	5	—
14. Matija Arzenšek, fajm. pri sv. Rupertu nad Laškim	33	—
15. Andrej Milar, fajmošter v Kotmirskej fari	31	—
16. Jož. Bartl, kapl. pri sv. Ivanu pri Trstu	30	—
17. Mat. Kulavec, fajm. v Št. Vidu pri Zatični	118	—
18. Val. Bernard, kaplan v Selcih	78	—
19. Jan. Kurnik, župnik pri sv. Petru v Radgoni	42	—
20. Lovre Kramberger, žup. pri sv. Križu	71	—
21. Gr. Jakelj, kaplan v Zatični	48	90
22. P. Režek, kapl. v Mirni peči	13	—
23. Luka Jeriša, kurat pri sv. Primužu	16	50
24. Val. Kapun, kapl. pod Kernosom	8	—
25. J. Simonič, kapl. pri sv. Lorenču v puščavi	36	—
26. J. Jaklič, župn. v Spitaliču	5	50
27. Bal. Legat, župn. v Borovljah	25	—
28. B. Jury, kapl. v Makolah	16	—
29. Gr. Pivec, kurat pri sv. Mihelu	8	—
30. Valentin Lesjak, mestni kapl. v Belaku	142	—
31. Fr. J. Rogač, kapl. pri sv. Križu	19	—
32. J. Hašnik, župnik	55	—
33. Jož. Simonič, fajm v Serdišču	86	60
34. Andr. Aliančič, dekan v Velkovecu	121	90
35. M. Smole, kapl. v Dobropoljah	34	—
36. J. Varl, fajm. v Krašnji	56	—
37. Fr. Anžlovar, dekan v Cerknici	43	—
38. J. Berglez, kapl. v Monsbergu	37	50

	gld.	kr.
39. T. Mikel 1, dv. kpl. L. Einspieler 1, A. Tiskar in Križnik 2, U. Hren in A. Turnšek 2, L. Šarc in M. Polak 2, J. Volavčnik 1, M. Kues 1, M. M. Marko 1, avsk. A. Kos 1, O. Magnus, gvard. v Samoboru 4, L. Saveli 1, žup. J. Lakner 3, uč. Ferd. Vigele 3, prov. J. Čibašek 2 gld. 90, uč. J. Janab, 2, župn. Dobajnikar 2, Fr. Mišmaš 1, Št. Brinšek 4, župn. E. Jetmar 3, dek. Fr. Juvancič 3, A. Bartl 1, c. k. voj. duh. J. Pribožič 1, J. Hanželič 1, V. Slamnik 1, kpl. Fr. Ferk 4 gld. 50, dek. M. Skubec 5, Jezičnik F. 2 gld. 20, c. k. min. tajn. M. Cigale 2, Fr. Logar 2, J. Stadler 1, lok. J. Zagoda 3, J. Valentan 2, uč. J. Vidic 3	69	60

Vkup 1931 65

Dopisovalnica.

A. Č. gg. družnikom: Dvema č. gg. družnikoma: Po družbinih postavah dobi vsak ud toliko iztisov družbinih bukev, kolikorkrat svojo letnino odrajta: ta, ki plača 3 gld. letnine dobi 3, ki plača 5 gld. dobi 5 iztisov vsacih družbenih bukev; g. fajm. J. V. v K. Kedar imate s časom priložnost, oddajte bukev bukvovezu Hohnu v Ljubljani.

B. Č. gg. pisateljem: Č. g. J. R. v L. Kak večji rokopis se za tekoče leto ne more več prejeti, k večjemu kaj drobnjave v „Koledarček“.

C. Č. gg. dopisnikom: g. J. P. v K. Hvala; gotovo se porabijo, če ne bo v njih za prosto ljudstvo kake spotike; g. T. T. v L. Dobro došlo; natisne se v dveh listih; g. L. H. v L. Liste v novo poslali; jako draga nam je Vaša obljuba; g. A. P. v G. Kmalu pride na vrsto; ali nimate narodnih uganjk; g. V. M. v V. „Besednik“ polletno naročen; zaukažite, kaj z ostalimi 3 gld. Pripovedka se natisne v Koledarčku; prosimo tudi kaj pripomoči za „Besednik“; g. S. K. v B. Prihodn. odgovor.

Duhovske spremembe.

Ljubljanska škofija. G. Jož. Lavrič se je Goriški lokalni odpovedal.

Žitna cena.

(V Gorici po kaznaniku, drugeje povsod po merniku preračunano).

Ime žita	V Celovcu		V Ljubljani		V Mariboru		V Varaždinu		V Gorici	
	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.	gld.	kr.
Pšenica	4	59	4	40	4	—	3	35	2	60
Rež	3	37	2	80	2	85	2	55	—	—
Ječmen	3	30	2	60	—	—	—	—	1	70
Ajda	2	61	2	50	2	85	2	80	1	30
Turščica	2	60	2	90	2	90	2	15	1	40
Proso	4	3	2	—	2	50	2	20	—	—
Oves	—	—	1	90	1	90	—	—	1	30
Krompir	—	—	1	60	—	95	1	20	—	—
Fizol	—	—	—	—	—	—	2	10	2	—

Kurzi na Dunaji 31. marca.

5% metalike . 62 gld. 75 kr. Nadavek na srebro 124 gld. 50 kr.
Narodno posojilo 71 „ 45 „ Cekini 6 „ 1 „

Loterijske srečke.

V Trstu . 20. marca 1869: 47, 19, 17, 51, 67

V Lincu . 20. „ 1869: 66, 89, 18, 84, 50

V Gradcu . 27. „ 1869: 41, 36, 50, 21, 85

Na Dunaju . 27. „ 1869: 52, 12, 9, 21, 67

Prihodnje srečkanje v Trstu in v Lincu bo 3. aprila, v Gradcu in na Dunaju 10. aprila.